

Güncel Eğitim Bilimleri Araştırmaları VII

Editörler

Ahmet DOĞANAY

Oğuz KUTLU

© Copyright 2023

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN	Sayfa ve Kapak Tasarımı
978-625-399-138-8	Akademisyen Dizgi Ünitesi
Kitap Adı	Yayıncı Sertifika No
Güncel Eğitim Bilimleri Araştırmaları VII	47518
Editörler	Baskı ve Cilt
Ahmet DOĞANAY	Vadi Matbaacılık
ORCID iD: 0000-0002-8482-225X	
Oğuz KUTLU	Bisac Code
ORCID iD: 0000-0003-0840-9903	EDU000000
Yayın Koordinatörü	DOI
Yasin DİLMEN	10.37609/akya.2570

Kütüphane Kimlik Kartı

Sosyal Bilimlerde Güncel Araştırma ve İncelemeler IV / Editörler : Ahmet Doğanay, Oğuz Kutlu.

Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2023.

152 sayfa. : şekil, tablo. : 160x235 mm.

Kaynakça ve Ekler var.

ISBN 9786253991388

1. Eğitim Bilimleri.

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖN SÖZ

Akademisyen Yayınevi yöneticileri, yaklaşık 30 yıllık yayın tecrübesini, kendi tüzel kişiliklerine aktararak uzun zamandan beri, ticarî faaliyetlerini sürdürmektedir. Anılan süre içinde, başta sağlık ve sosyal bilimler, kültürel ve sanatsal konular dahil 2700’ü aşkın kitabı yayımlamanın gururu içindedir. Uluslararası yayınevi olmanın alt yapısını tamamlayan Akademisyen, Türkçe ve yabancı dillerde yayın yapmanın yanında, küresel bir marka yaratmanın peşindedir.

Bilimsel ve düşünsel çalışmaların kalıcı belgeleri sayılan kitaplar, bilgi kayıt ortamı olarak yüzlerce yılın tanıklarındır. Matbaanın icadıyla varoluşunu sağlam temellere oturtan kitabın geleceği, her ne kadar yeni buluşların yörüngesine taşınmış olsa da, daha uzun süre hayatımızda yer edineceği muhakkaktır.

Akademisyen Yayınevi, kendi adını taşıyan **“Bilimsel Araştırmalar Kitabı”** serisiyle Türkçe ve İngilizce olarak, uluslararası nitelik ve nicelikte, kitap yayımlama sürecini başlatmış bulunmaktadır. Her yıl mart ve eylül aylarında gerçekleşecek olan yayımlama süreci, tematik alt başlıklarla devam edecektir. Bu süreci destekleyen tüm hocalarımıza ve arka planda yer alan herkese teşekkür borçluyuz.

Akademisyen Yayınevi A.Ş.

İÇİNDEKİLER

Bölüm 1	Artırılmış Gerçeklik Uygulamalarının Modellemeye Dayalı Öğretim Etkinliklerine Entegrasyonu: “Güneş Sistemi ve Tutulmalar” Ünitesi..... 1
	<i>Aslıhan BABA</i> <i>Yusuf ZORLU</i> <i>Fulya ZORLU</i>
Bölüm 2	Liderlik Yoğunluğu ve Örgüt Kültürü Arasındaki İlişkinin İncelenmesi 25
	<i>Ahmet ALİREİSOĞLU</i>
Bölüm 3	Sektörde Çalışan Gıda Teknikerlerinin Mevcut Durumlarının Değerlendirilmesi: Nitel Bir Analiz..... 49
	<i>Hasan METE</i> <i>Aytekin ERDEM</i> <i>Erdal KILIÇ</i> <i>Gürcan UZAL</i>
Bölüm 4	Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Becerilerinin Gelişmesine Yönelik Kullanılan Mobil Uygulamalar..... 63
	<i>Mert GÜNER</i> <i>Selçuk BİLGİN</i>
Bölüm 5	Okul Yöneticilerinin Dijital Liderlik Yeterlilikleri: Nitel Bir Çalışma..... 87
	<i>Gündüz GÜNGÖR</i>
Bölüm 6	X, Y, Z Kuşağının Toplumsal Cinsiyet Algılarının İncelenmesi..... 101
	<i>Şeyma TAŞCI</i> <i>Onur BATMAZ</i>
Bölüm 7	Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Stem Eğitime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi 111
	<i>Gamze KIRILMAZKAYA</i>
Bölüm 8	İngilizce Öğretmenlerinin Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri: Zorluklar, Baş Etme Yolları ve Mesleki Gelişimleri 123
	<i>Esmira MEHDİYEV</i> <i>Canan KOÇ</i>

YAZARLAR

Prof. Dr. Canan KOÇ

Yozgat Bozok Üniversitesi

ORCID iD: 0000-0001-7205-1614

Doç. Dr. Aytekin ERDEM

Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi

ORCID iD: 0000-0002-1760-4789

Doç. Dr. Fulya ZORLU

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

ORCID iD: 0000- 0001-8167-0839

Doç. Dr. Yusuf ZORLU

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

ORCID iD: 0000-0002-4203-0908

Dr. Öğr. Üyesi Selçuk BİLGİN

Gazi Üniversitesi

ORCID iD: 0000-0002-0331-0376

Dr. Öğr. Üyesi Onur BATMAZ

Yozgat Bozok Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri MYO

ORCID iD: 0000-0001-9208- 2645

Dr. Öğr. Üyesi Erdal KILIÇ

Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi

ORCID iD: 0000-0001-8212-5533

Dr. Öğr. Üyesi Gamze KIRILMAZKAYA

Harran Üniversitesi

ORCID iD: 0000-0003-0429-4627

Dr. Öğr. Üyesi Esmira MEHDİYEY

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

ORCID iD: 0000-0002-1779-4682

Dr. Öğr. Üyesi Hasan METE

Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi

ORCID iD: 0000-0002-8701-379X

Yazarlar

Dr. Öğr. Üyesi Gürcan UZAL

Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi

ORCID iD: 0000-0002-2029-8612

Dr. Ahmet ALİREİSOĞLU

MEB

ORCID iD: 0000-0003-2726-4543

Dr. Gündüz GÜNGÖR

Mersin PTT Başmüdürlüğü

ORCID iD: 0000-0003-3630-5407

Arş. Gör. Mert GÜRER

Gazi Üniversitesi

ORCID iD: 0000-0002-8758-1551

Öğretmen Aslıhan BABA

MEB

ORCID iD: 0000-0002-1303-2306

Şeyma TAŞCI

Yozgat Bozok Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri MYO, Çocuk Gelişimi

Bölüm 1

ARTIRILMIŞ GERÇEKLİK UYGULAMALARININ MODELLEMeye DAYALI ÖĞRETİM ETKİNLİKLERİNE ENTEGRASYONU: “GÜNEŞ SİSTEMİ VE TUTULMALAR” ÜNİTESİ

Aslıhan BABA¹
Yusuf ZORLU²
Fulya ZORLU³

GİRİŞ

İnsanlık, antik çağlardan bu yana birçok konuya merak duygusuyla yaklaşmış ve en çok merak edilen konulardan biri olarak evren ve dünya ön plana çıkmıştır. Söz konusu bu durumla birlikte bilim insanları da arayış sürecine girmiş ve bilim insanlarının araştırmalarıyla astronominin temelleri atılmıştır (Kalkan, Ustabaş ve Kalkan, 2007). Astronomi bilimi çok eski bir tarihe dayansa da eğitim alanında öğretim uygulamalarının yeni yeni hızlandığı söylenebilir (Bailey, Prather ve Slather, 2004). Bu doğrultuda ülkemizde son yıllarda fen bilimleri öğretim programında yapılan değişiklikler ile astronomi eğitiminin önemi artmıştır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018). Astronomi eğitimi için kullanılan öğretim materyalleri incelendiğinde gerçek boyutları ve özellikleri ifade ederek algılanabilen modellerin kullanılmadığı ve öğrenme sürecinde çoğunlukla temsili modellere göre çeşitli materyal, araç ve gereçlerin tercih edildiği görülmektedir. Hâlbuki günümüz teknolojik gelişmelerinde temsili modeller için Artırılmış Gerçeklik uygulamaları kullanılabilmektedir ve böylece astronomi konularında gerçeğe yakın temsili modellerin sınıf ortamına getirilmesi mümkün olabilmektedir. Elde edilen bilgilerden hareketle Artırılmış Gerçeklik uygulamalarının astronomi öğrenme-öğretme sürecine eklenmesi ile olumlu katkılar sağlanacağı dikkate alınarak modellemeye dayalı öğretim döngülerindeki bilimsel modelleri geliştirme aşamasına eklenebileceği değerlendirilmiştir.

¹ Öğretmen, MEB, aslihanbaba@hotmail.com

² Doç. Dr., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, yusuf.zorlu@dpu.edu.tr

³ Doç. Dr., Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, fulya.zorlu@beun.edu.tr

sınıftaki öğrenciler ile verilmesi önerilmektedir. Etkinlikler uygulanırken öğrenciler gruplar halinde ise öğreticinin bir gruba gitmek yerine bütün sınıfın duyacak ve görececek bir konumda olup gruplarla iletişime geçmesi önerilmektedir. Fen Bilimleri derslerinin ünite ve konuların öğrenilmesini kolaylaştıracağı ve ilgili alanyazına katkılar sağlayacağı düşünüldüğünde araştırma kapsamında geliştirilen etkinliklerin süreci dikkate alınarak farklı ünite ve konularında benzer etkinliklerin geliştirilmesi önerilmektedir. Araştırma kapsamında geliştirilen etkinlikler bilimsel ve teknolojik gelişmelere paralel olarak farklı ilaveler yapılarak uygulanması ilgili alanyazına katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Bu araştırmada ortaokul seviyesinde etkinlikler geliştirildiğinden farklı seviyeler için etkinlikler geliştirilmesi, özellikle fen bilimleri öğretmen adayları ve fen bilimleri öğretmenlerine etkinlik geliştirmeye yönelik eğitimlerin verilmesi önerilmektedir.

NOT

Bu çalışma, ikinci ve üçüncü yazarların danışmanlığında birinci yazarın yüksek lisans tez çalışmasından faydalanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmanın bir kısmı 8. Uluslararası Öğretim Teknolojileri ve Öğretmen Eğitimi Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

- Akçayır, M. ve Akçayır, G. (2016). Üniversite öğrencilerinin yabancı dil eğitiminde artırılmış gerçeklik teknolojisi kullanımına yönelik görüşleri. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 1169-1186.
- Altınpulluk, H. ve Kesim, M. (2015). Geçmişten günümüze artırılmış gerçeklik uygulamalarında gerçekleşen paradigma değişimleri. *Akademik Bilişim Kongresi*, 4-6 Şubat Anadolu Üniversitesi Eskişehir.
- Aydoğan-Yenmez, A. (2017). Teknolojinin matematiksel modelleme sürecine etkileri. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(26), 602-646.
- Azuma, R. T. (1997). A survey of augmented reality. *Teleoperators and Virtual Environments*, 6(4), 355-385.
- Bailey, J. M., Prather, E. E. ve Slater, T. F. (2004). Reflecting on the history of astronomy education research to plan for the future. *Advances in Space Research*, 34(10), 2136-2144.
- Birinci, O. ve Apaydın, Z. (2016). Modellemeye dayalı öğretimin 4. Sınıf öğrencilerinin ses konusundaki kavramsal gelişimine etkisi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(7), 22-43.
- Bozdemir-Yüzbaşıoğlu, H. ve Sarıkaya, R. (2019). Mikroskobik canlılar konusunda model tabanlı öğrenme yaklaşımının öğrencilerin zihinsel model gelişimine etkisi. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 9(2), 357-384.
- Cai, S., Wang, X. ve Chiang, F. K. (2014). A case study of augmented reality simulation system application in a chemistry course. *Computers in Human Behavior*, 37, 31-40.
- Cerit-Berber, N. ve Güzel, H. (2009). Fen ve matematik öğretmen adaylarının modellerin bilim ve fende rolüne ve amacına ilişkin algıları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 87-97.

- Cheng, K.H. ve Tsai, C.C. (2013). Affordances of augmented reality in science learning: Suggestions for future research. *Journal of Science Education and Technology*, 22(4), 449-462.
- Clement, J. (1989). Learning via model construction and criticism: Protocol evidence on sources of creativity in science. Glover, J., Ronning, R., and Reynolds, C. (Ed.), *Handbook of creativity: Assessment, theory and research* içinde (341-381 ss.). Springer, Boston, MA.
- Çakır, R., Solak, E. ve Tan, S. S. (2015). Artırılmış gerçeklik teknolojisi ile İngilizce kelime öğretiminin öğrenci performansına etkisi. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1), 45-58.
- Çavumirza, E. (2018). *Model ile fen öğretiminin 8. sınıf öğrencilerinin başarılarına, eleştirel düşünme eğilimlerine, tutumlarına ve kavram öğrenmelerine etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Çetinkaya, H. H. ve Akçay, M. (2013, 23-25 Ocak). Eğitim ortamlarında artırılmış gerçeklik uygulamaları. *Akademik Bilişim Kongresi*, Antalya, 983-987.
- Çevik, M. E. (2018). *Modellerle öğretimin 11. sınıf gazlar ünitesindeki öğrenci başarısına ve tutumuna etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Trabzon.
- Demirer, V. ve Erbaş, Ç. (2014). Eğitimde artırılmış gerçeklik uygulamaları: Google Glass örneği. *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, 3(2), 8-16.
- Demirer, V. ve Erbaş, Ç. (2015). Mobil artırılmış gerçeklik uygulamalarının incelenmesi ve eğitimsel açıdan değerlendirilmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 802-813.
- Develaki, M. (2007). The model-based view of scientific theories and the structuring of school science programmes. *Science & Education*, 16(7), 725-749.
- Dikmen, M. ve Bahadır, F. (2021). Artırılmış gerçekliğin öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisinin meta analizi. *Ekev Akademi Dergisi*, (85), 283-310.
- Ergün, A. ve Sarıkaya, M. (2019). The effect of model based learning on the academic success and conceptual understanding of middle-school students on the particulate nature of matter. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(72), 2059-2075.
- Ezberci-Çevik, E. (2018). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının yıldız konusundaki temellendirilmiş zihinsel modellerinin matematiksel algoritmalar yoluyla incelenmesi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Kastamonu Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kastamonu.
- Fidan, M. (2018). *Artırılmış gerçeklikle desteklenmiş probleme dayalı fen öğretiminin akademik başarı, kalıcılık, tutum ve öz-yeterlik inancına etkisi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Fleck, S., Hachet, M. ve Bastien, J. C., (2015, June). Marker-based augmented reality: Instructional-design to improve children interactions with astronomical concepts. In *Proceedings of the 14th International Conference on Interaction Design and Children* (pp. 21-28).
- Gentner, D. ve Smith, L. (2012). Analogical reasoning. V. S. Ramachandran (Ed.) *Encyclopedia of Human Behavior* (2. Baskı) içinde (130-136 ss.). Oxford, UK: Elsevier
- Gülcü, M. ve Taşçı, G. (2020). The examination of the learning proceses by modeling the biology subject of primary school students. *Anatolian Journal of Teacher*, 4(1), 75-97. DOI: 10.35346/aod.726943
- Güldal, C. G. ve Doğru, M. (2018). Modellemeye dayalı fen öğretiminin 6. sınıf öğrencilerinin fen kavramlarını günlük hayatla ilişkilendirmelerine ve fen kaygılarına etkisi. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 187-211.
- Gürel, U. (2021). Artırılmış Gerçeklik Yardımı ile Öğrenme Deneyimi. *Eskişehir Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Bilişim Dergisi*, 2(1), 42-45.
- Halloun, I. (1984). *The use of models in teaching Newtonian mechanics* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Tempe, AZ: Arizona State University.
- Halloun, I. A. (2004). *Modeling theory in science education*. Kluwer Academic Publishers.
- Halloun, I. A. (2011). From modeling schemata to the profiling schema: Modeling across the curricula for profile shaping education. Khine, M. S. ve Saleh, I. M. (Ed.). *Models and modeling: Cognitive tools for scientific enquiry* (6. Baskı) içinde (77-96 ss.). Springer Science & Business Media.

- Ibanez, M. B., Di Serio, A., Villaran, D. ve Kloos, C. D. (2014). Experimenting with electromagnetism using augmented reality: Impact on flow student experience and educational effectiveness. *Computers & Education*, 71, 1-13.
- Johnson, D. W., Johnson, R. T. ve Holubec, E. J. (1994). *The new circles of learning: Cooperation in the classroom and school*. ASCD.
- Justi, R. S. ve Gilbert, J. K. (2002). Modelling, teachers' views on the nature of modelling, and implications for the education of modellers. *International Journal of Science Education*, 24(4), 369-387.
- Kalkan, H., Ustabas, R. ve Kalkan, S. (2007). İlk ve orta öğretim öğretmen adaylarının temel astronomi konularındaki kavram yanlışları. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 1-11.
- Kılıçoğlu, F. (2019). "Maddenin Tanecikli Yapısı" konusunun model ve modellerle öğretiminin öğrencilerin başarıları ve atomla ilgili zihinsel modelleri üzerine etkisi (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Trabzon Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Klopfer, E. ve Sheldon, J. (2010). Augmenting your own reality: Student authoring of science-based augmented reality games. *New directions for youth development*, 128, 85-94.
- Klopfer, E. ve Squire, K. (2008). Environmental detectives - The development of an augmented reality platform for environmental simulations. *Educational Technology Research and Development*, 56(2), 203-228.
- Korkmaz, E. (2010). İlköğretim matematik ve sınıf öğretmeni adaylarının matematiksel modellemeye yönelik görüşleri ve matematiksel modelleme yeterlikleri (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Balıkesir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.
- Korucu, A. T., Usta, E. ve Yavuzarslan, İ. F. (2016). Eğitimde artırılmış gerçeklik teknolojilerinin kullanımı: 2007-2016 döneminde Türkiye'de yapılan araştırmaların içerik analizi. *Alan Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 84-95.
- Krathwohl, D. R. ve Anderson, L. W. (2010). Merlin C. Wittrock and the revision of Bloom's taxonomy. *Educational psychologist*, 45(1), 64-65.
- Kul, H. H. (2019). *Fen eğitiminde artırılmış gerçeklik uygulamaları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Lin, T. J., Duh, H. B. L., Li, N., Wang, H. Y. ve Tsai, C. C. (2013). An investigation of learners' collaborative knowledge construction performances and behavior patterns in an augmented reality simulation system. *Computers & Education*, 68, 314-321.
- Luckin, R. ve Fraser, D. S. (2011). Limitless or pointless? An evaluation of augmented reality technology in the school and home. *International Journal of Technology Enhanced Learning*, 3(5), 510-524.
- Megowan-Romanowicz, C. (2011). Helping students construct robust conceptual models. M. S. Khinelssa and M. Saleh (Ed.). *Models and modeling* içinde (99-120 ss.). Springer, Dordrecht.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2018). *Fen bilimleri dersi (ilkokul ve ortaokul 3,4,5,6,7,8. sınıflar) öğretim programı*. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu.
- Nelson, M. M. ve Davis, E. A. (2012). Preservice elementary teachers' evaluations of elementary students' scientific models: an aspect of pedagogical content knowledge for scientific modeling. *International Journal of Science Education*, 34(12), 1931-1959. DOI: 10.1080/09500693.2011.594103
- Nunez-Oviedo, M. C. (2004). *Teacher-student co-construction process in biology: Strategies for developing mental models n large group discussions* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Graduate School of University of Massachusetts Amherst.
- Onbaşılı, Ü. İ. (2018). Artırılmış Gerçeklik (AG) uygulamalarının ilkökul öğrencilerinin artırılmış gerçeklik uygulamalarına yönelik tutumlarına ve fen motivasyonlarına etkisi. *Ege Eğitim Dergisi / Ege Journal of Education*, 19(1), 320-337.
- Öztürk-Göçmen, P. (2018). Artırılmış gerçeklik uygulamaları ile yeni medya reklam tasarımı. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, (22), 175-191.

- Papanastasiou, G., Drigas, A., Skianis, C., Lytras, M. ve Papanastasiou, E. (2019). Virtual and augmented reality effects on K-12, higher and tertiary education students' twenty-first century skills. *Virtual Reality*, 23(4), 425-436.
- Peder-Alagöz, Z. B. (2020). *Mobil artırılmış gerçeklik uygulamalarının ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin fene yönelik kaygılarına ve akademik başarılarına etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sanabria, J. C. ve Arámburo-Lizárraga, J. (2017). Enhancing 21st century skills with AR: Using the gradual immersion method to develop collaborative creativity. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 13(2), 487-501.
- Schwarz, C. V., Reiser, B. J., Davis, E. A., Kenyon, L., Achér, A., Fortus, D., Shwartz, Y., Hug, B. ve Krajcik, J. (2009). Developing a learning progression for scientific modeling: Making scientific modeling accessible and meaningful for learners. *Journal of Research in Science Teaching: The Official Journal of the National Association for Research in Science Teaching*, 46(6), 632-654.
- Shelton B. ve Hedley N. (2002). *Using augmented reality for teaching earth-sun relationships to undergraduate geography students*. In: *The 1st IEEE international augmented reality toolkit workshop*. Darmstadt, Germany.
- Shen, J. ve Confrey, J. (2007). From conceptual change to transformative modeling: A case study of an elementary teacher in learning astronomy. *Science Education*, 91(6), 948-966.
- Sırakaya, M. (2015). *Artırılmış gerçeklik uygulamalarının öğrencilerin akademik başarıları, kavram yanılgıları ve derse katılımlarına etkisi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sırakaya, M. ve Alsancak Sırakaya, D. (2018). Trends in Educational Augmented Reality Studies: A Systematic Review. *Malaysian Online Journal of Educational Technology*, 6(2), 60-74.
- Taylor, I., Barker, M. ve Jones, A. (2003). Promoting mental model building in astronomy education. *International Journal of Science Education*, 25(10), 1205-1225.
- Tombul, S. (2019). *Astronomi konusunda modelleme ve bilgisayar destekli öğretimin 7. sınıf öğrencilerinin bazı öğrenme ürünlerine etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ordu Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ordu.
- Uluyol, Ç. (2016). Bir artırılmış gerçeklik uygulamasının geliştirilmesi ve öğrenci görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 20(3), 793-823.
- URL-1: 2 Ocak 2022 tarihinde <http://www.nepman.com.tr/urun/hucre-artirilmis-gerceklik-kartlari/28> adresinden erişilmiştir.
- Ünal, G. (2005). *Fen öğretiminde derinliğine öğrenme: Basınç konusunda modelleme* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Ünal-Çoban, G. (2009). *Modellemeye dayalı fen öğretiminin öğrencilerin kavramsal anlama düzeylerine, bilimsel süreç becerilerine, bilimsel bilgi ve varlık anlayışlarına etkisi: 7. sınıf ışık ünitesi örneği* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Ünal-Çoban, G. ve Ergin, Ö. (2011). Bilimsel bilginin varlık alanına modellemeye dayalı öğretimle bakış. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(2), 211-254.
- Ünal-Çoban, G. ve Ergin, Ö. (2013). Modellemeye dayalı fen öğretiminin etkilerinin bilimsel bilgi açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(2), 505-520.
- Ünal-Çoban, G., Kocagül-Sağlam, M. ve Solmaz, G. (2016). Modellemeye dayalı öğretimin bilişüstü farkındalık, tutum ve kavramsal anlamaya etkisi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi (BAED)*, 07(13), 61-104.
- Yıldırım, İ. (2020). *Fen öğretiminde artırılmış gerçeklik uygulamalarının 6. sınıf öğrencilerinin akademik başarılarına ve kalıcılığa etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Zorlu, F. (2016a). *Fen bilimleri dersinin öğretiminde Solomon araştırma deseninin işbirlikli öğrenme modeline uygulanmasının etkililiğinin incelenmesi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

Güncel Eğitim Bilimleri Araştırmaları VII

- Zorlu, F. (2020). İşbirlikli öğrenme modelinin uzaktan eğitim ortamlarında uygulanmasına yönelik fen bilgisi öğretmen adaylarının görüş ve önerilerinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(14), 219-232.
- Zorlu, Y. (2016b). *Ortaokul fen ve teknoloji dersinde işbirlikli öğrenme modeli ve modellemeye dayalı öğretim yöntemine dayalı etkinliklerin öğrencilerin öğrenmeleri üzerindeki etkileri* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Zorlu, Y. ve Sezek, F. (2020). An Investigation of the Effect of Students' Academic Achievement and Science Process Skills Application Together with Cooperative Learning Model and the Modeling Based Teaching Method in Teaching Science Courses. *International Journal of Progressive Education*, 16(4), 135-157.

Bölüm 2

LİDERLİK YOĞUNLUĞU VE ÖRGÜT KÜLTÜRÜ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ¹

Ahmet ALİREİSOĞLU²

GİRİŞ

Eğitim, toplumların tartışma alanlarında dinamizmi sürdüren, canlılığı devam ettiren bir kavramdır. Sosyal yapının kozmopolit hale gelmesi, ilişkilerin karmaşıklaşması ile toplum, değişim ve yenilenme ihtiyaçları ile yeni problemlere yeni çözümler bulma mecburiyetini taşımaktadır. Bu anlamda eğitimciler, kendi çalışma alanları için toplum ihtiyaçlarını karşılamak adına sürekli bir yenilenme, aydınlanma ve gelişim gösterme gerekliliği bilinci ile hareket etmektedir.

Öğrenen örgütler olan okulların, kurum içinde sürdürdüğü kültürün ne olduğu, eğitim yöneticilerinin hangi liderlik tarzını kullandığı, uygulamalarının ne olduğu gibi soruların tanımlanması, değişime ayak uydurması adına büyük önem barındırmaktadır (Can, 2013).

Liderlik; bir grubu belirlenmiş hedefler doğrultusunda çevresinde toplayabilme ve hedeflerin gerçekleştirilme sürecinde grup üyelerinin dinamizmini sürdürebilme anlamında tanımlanabilir. Buradan hareketle öğretmen, öğretimsel faaliyetleri ile hedefe yönlendiren ve çalışma alanındaki birlikteliği sürdürmesi konusundaki öz yeterliliği ile liderlik gösteren kişi olarak ifade edilebilir. Okuldaki örgütsel işleyiş açısından düşünüldüğünde her çalışanın kendi çalışma alanında liderlik alanı yaratması kişilerin niteliğini belirleyecek bir ölçüdür.

Liderlik yoğunluğu literatürde kavram olarak ilk defa Sergiovanni (1987) tarafından ifade edilmiştir (Sergiovanni, 1987; akt. Samancıoğlu, Bağlıbel ve Bindak, 2014). Liderlik yoğunluğu, organizasyonda yer alan her bireyin, liderlik aşamasına katılım sağlamasını basitleştirmek amacıyla, liderlik fırsatları oluşturmayı ve kişilerin liderlik özellikleri göstermelerini amaçlayan bir süreç olarak ifade edilebilir.

¹ Bu çalışma, Dr. Ahmet Alireisoğlu'nun, Prof. Dr. Münevver Çetin danışmanlığında hazırladığı doktora tezinden üretilmiştir.

² Dr, MEB, alireisoglu34@hotmail.com

Politika yapıcılar için öneriler;

1. Okul liderliği uygulamalarında yeni nitelikler barındıran liderlik yoğunluğu kavramı eğitim kurumlarında yaygınlaştırılabilir. Bu anlamda teşvik edici mekanizmalar, fırsatlar ve imkanlar sağlanabilir.
2. Araştırma sonuçlarında öğretmenlerin motivasyon ve başarı anlamında algılarında çözüm bekleyen alanların bulunduğu görülmektedir. Okul yöneticilerinin liderlik yapılarını besleyecek, öğretmenlerin motivasyonlarına katkı sağlayarak başarı algılarını destekleyecek sertifika ve çeşitli eğitim programları geliştirilebilir ve teşvik edilebilir.
3. Öğretmenlerin lisansüstü eğitim yapma motivasyonunu güçlendirecek bir kariyer planlaması oluşturulabilir.
4. Aynı yönetici ile aynı okulda görev yapma süresi başarı algısına olumsuz etkiler yaratmaktadır. Okulda çalışma sürelerine ilişkin bakanlık tarafından kapsamlı bir araştırma yürütülerek bu anlamda başarının artması yönünde düzenlemelere gidilebilir.
5. Araştırma sonuçları mesleki gelişim dönemlerinin içeriğinin planlanmasında kaynak olarak kullanılabilir.

Uygulayıcılar için öneriler;

1. Okul yöneticileri tüm çalışanlarının liderlik özelliklerini kullanabilecekleri alanlar açması ve hedefler koyması ile kurumun verimliliğine olumlu katkılar sunabileceğinin bilincinde olmalıdır.
2. Aynı yönetici ile daha kısa çalışma veya okula yeni gelmiş olan öğretmenlerin başarı algısı daha yüksektir. Bu bilgi okul yöneticileri için sergileyecekleri davranışları düzenlerken kolaylaştırıcı etki yaratacaktır.

KAYNAKÇA

- Altınışik, A. (2017). *Ortaokul öğretmenlerinin örgütsel sessizlik davranışları ile örgüt kültürü arasındaki ilişki*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Apple, M. W., & Beane, J. A. (2007). Schooling for democracy. *Principal leadership*, 8(2), 34-38.
- Aslan, D. (2008). *Liselerde örgüt kültürü (Sincan örneği)* (Yayınlanmamış doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Balci, A. (2002). *Etkili okul ve okul geliştirme*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Büyükoztürk Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2018). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. (25. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Çakır, H. (2017). *Hayat boyu öğrenme merkezi öğretmenlerinin örgüt kültürü algıları ile iş motivasyonları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Dhingra, R., & Punia, B. K. (2016). Impact of organizational culture on employees' readiness to change a study in indian perspective. *Journal of Management Research*, 16(3), 135-147.
- Erden, M. (2004). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.

- Hofstede, G. (1980). Motivation, leadership and organization do American theories apply abroad?. *Organizational dynamics*, 9(1), 42-63.
- Hoy Wayne, K. ve Miskel Cecil, G. (2010). *Eğitim yönetimi: Teori, araştırma ve uygulama*. (7. Baskı). Ankara: Nobel Yayınları
- İra, N. ve Şahin, S. (2011). Örgüt kültürü ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 1-14.
- İpek, C. (1999). *Resmî liseler ile özel liselerde örgütsel kültür ve öğretmen-öğrenci ilişkisi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık
- Kaya, Ö. Y. (2015). *Örgüt kültürü ve örgütsel vatandaşlık davranışı ilişkisi (Balıkesir ili merkez ilçe örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Konuk, S. (2018). *Kouzes ve Posner'in liderlik modeline dayalı öğrenci liderliği programının etkililiği* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul
- Oğulluk, H. (2010). *Ortaöğretim kurumlarında örgüt kültürü (Tokat ili örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Romero, A. M., (2018). *Reshaping school culture to maximize student achievement* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). East Carolina University.
- Samancıoğlu, M., Bağlıbel, M. ve Bindak, R. (2015). Liderlik yoğunluğu envanterinin türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(39), 132-144.
- Smith, R.W., (2001). *Teacher efficacy, administrator, efficacy, school culture and leadership density*, South Louisiana State University. Web: https://digitalcommons.lsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1384&context=gradschool_disstheses 18.07.2020 tarihinde erişilmiştir.
- Sergiovanni, T. J. (1987). *The principalship: A reflective practice perspective*. Publication Sales, Allyn and Bacon, Longwood Division.
- Smith, R.W., Ross, M. ve Robichaux, R.(2004). Creation and validation of a measure of leadershipdensity in elementary and middleschools. *The Journal of Research for Educational Leaders*, 2(2), 79-111.
- Taylor, A, (2017). *An examination of the relation ships between agile leadership factors and curriculum reform in higher education* (Yayınlanmamış doktora tezi). Compella University.
- Terzi, A.R., (2000). *Örgüt kültürü*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Terzi, A. R. (2005). İlköğretim okullarında örgüt kültürü. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 43(43), 423-442.
- Tüysüz, H. (2019). *Eğitim yöneticilerinin örgütsel destek algısı, örgütsel hafıza ve yenilikçi iş davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi*, (ed. M. Dalkılıç). International Academic Studies on Social and Educational Sciences, Ankara: Gece Kitaplığı

Bölüm 3

SEKTÖRDE ÇALIŞAN GIDA TEKNİKERLERİNİN MEVCUT DURUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ: NİTEL BİR ANALİZ

Hasan METE¹

Aytekin ERDEM²

Erdal KILIÇ³

Gürcan UZAL⁴

1. GİRİŞ

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 3. Maddesinin (i) bendinde meslek yüksekokulları; “*Belirli mesleklere yönelik nitelikli insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan, yılda iki veya üç dönem olmak üzere iki yıllık eğitim-öğretim sürdüren, ön lisans derecesi veren bir yükseköğretim kurumudur.*” şeklinde tanımlanmıştır (Yükseköğretim Kurulu [YÖK], 2022a: s. 5348). Buna göre, gerek üretim gerekse hizmet sektörlerinde meslek yüksekokullarının teknik veya sosyal programlarından mezun olan tekniker ya da meslek elemanları görev alabilmektedirler.

Teknikerler, mühendis ile teknisyen arasında köprü görevi yapan elemanlardır. Teknikerin görevini gerçekleştirebilmesi için, mesleki anlamda hem teknisyen ve işçi ile hem de mühendis ile kolayca iletişim kurabilmelidir. Tekniker, mühendis tarafından verilen bir iş tanımını beklenen düzeyde kavrayıp, altında görev yapacak teknisyen ve işçiye işin nasıl yapılacağını açıklayarak, işin sonlanmasına kadar takip ve kontrol edebilecek mesleki bilgi ve beceriye sahip olmalıdır. Teknikerler, altlarında görev yapacak teknisyen ve diğer çalışanları yönlendirebilecek yönetsel beceri kazanmalıdır (Ünal, 1996, Aktaran: Erdem ve Uzal, 2001:370). “Teknisyenler, kanıtlanmış teknikleri ve prosedürleri pratik problemlerin çözümüne uygulayan yüksek üretkenliğe sahip kişiler” (Nicoara, 2021, 14) olarak tanımlandığına göre teknikerler de en azından bu tanımdaki özellikleri taşıyabilmelidirler.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, hmete@nku.edu.tr,

² Doç. Dr. Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, aerdem@nku.edu.tr

³ Dr. Öğr. Üyesi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, ekilic@nku.edu.tr

⁴ Dr. Öğr. Üyesi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, guzal@nku.edu.tr

Gıda Teknikerlerini İstihdam Edecek İşletmelere Öneriler:

- Teknikerlerin iletişimsel ve yönetsel becerilerini geliştirici oryantasyon eğitimleri verilebilir.
- İşe yeni giren gıda teknikerlerinin teknolojik cihazların kullanımını yeterli düzeyde öğrenebilmeleri için öğrenme ortamları sağlanabilir.
- İşe yeni alınan gıda teknikerlerinin işletmede görev yapan deneyimli teknik elamanların rehberliğinde mesleki bilgi ve becerileri artırılabilir.
- İşe yeni alınan gıda teknikerlerinin bireysel yetkinliklerinin arttırılması için mesleki gelişim fırsatları sağlanabilir.

Etik Komite Onayı: Bu çalışma için etik komite onayı Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Fen ve Mühendislik Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'ndan alınmıştır.

Değerlendirme Tarihi: 30.05.2022

Etik İzin Belgesi Sayı Numarası: T2022-933

Bilgilendirilmiş Onam: Katılımcılardan bilgilendirilmiş onam alınmıştır.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, C. O. (2009). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin işyeri eğitimi öğrenme ürünlerinin değerlendirilmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(1), 115-28. (10/02/2023. <https://earsiv.anadolu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11421/14592/14592.pdf?sequence=1&isAllowed=y> adresinden ulaşılmıştır).
- Akaydın, M., Can, Y., E Yitik, B. (2016). İşveren gözünden istidam sağladığı teknikerlere yönelik mesleki yeterlilik performanslarının değerlendirilmesi: Topsis yöntemi ile bir uygulama. *5th International Vocational Schools Symposium – Prizren*, 18-20 Mayıs. S.127-137. (10/02/2023 tarihinde https://www.researchgate.net/profile/Evrin-Kabukcu-2/publication/318300188_Geleneksel_Turk_El_Sanatlarindan_Ebru_ile_Uretilen_Modernize_Edilmis_Ipek_Giysi_Formlari/links/59616160aca2728c11eae74a/Geleneksel-Tuerk-El-Sanatlarindan-Ebru-ile-Ueritilen-Modernize-Edilmis-Ipek-Giysi-Formlari.pdf#page=135 adresinden ulaşılmıştır).
- Akyazi, T., Goti, A., Oyarbide, A., Alberdi, E., & Bayon, F. (2020). A guide for the food industry to meet the future skills requirements emerging with industry 4.0. *Foods*, 9(4), 492. (05/01/2023 tarihinde <https://www.mdpi.com/2304-8158/9/4/492> adresinden ulaşılmıştır).
- Akyıldız, G. (2019). *İnsan kaynağı sağlama sürecinde iş ilanlarının ulusal meslek standartları açısından analizi*. Yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara (10/02/2023 tarihinde <https://acikbilim.yok.gov.tr/handle/20.500.12812/565278> adresinden ulaşılmıştır).
- Arslanhan, Y. (2019). *Gastronomi ve mutfak sanatları mezunlarının sektördeki durumu ve almış oldukları eğitimden memnuniyet düzeyleri*. Yüksek lisans tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu. (10/02/2023 tarihinde https://acikbilim.yok.gov.tr/bitstream/handle/20.500.12812/597639/yokAcikBilim_1029422 adresinden ulaşılmıştır).
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: istatistik araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum* (16. Baskı). Ankara: PEGEM A Yayıncılık.
- Çağlak, E., Karlı, B., ve Çağlak, S. (2012). Su ürünleri işleme tesislerinde çalışanların sosyo-ekonomik analizi: Balıkesir ili örneği. *Su Ürünleri Dergisi*, 27, 47-67. (10/02/2023 tarihinde

- https://www.researchgate.net/profile/Baris-Karsli-2/publication/354551867_SOCIAL-ECONOMIC_ANALYSIS_OF_EMPLOYEES_IN_FISH_PROCESSING_PLANTS_A_CASE_STUDY_OF_BALIKESIR_PROVINCE/links/613f66d0a1721c56f50c4f50/SOCIAL-ECONOMIC-ANALYSIS-OF-EMPLOYEES-IN-FISH-PROCESSING-PLANTS-A-CASE-STUDY-OF-BALIKESIR-PROVINCE.pdf adresinden ulaşılmıştır).
- Çaha, H. (2014). İmalat sanayinde ihtiyaç duyulan işgücü niteliğinin özellikleri. *Journal of Academic Studies*, 16(61). (10/02/2023 tarihinde <https://eds.s.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=a976848d-1d36-4208-961b-ef85247d9a12%40redis> adresinden ulaşılmıştır).
- Daylar, Ş. (2015). *Otel mutfak yöneticilerinin işgörenlerin yeterlilik düzeyi hakkındaki algıları: karşılaştırılmalı bir uygulama*. Yüksek lisans tezi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir. s.131. (10/02/2023 tarihinde https://dspace.balikesir.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12462/2298/%c5%9e%c3%bckran_Daylar.pdf?sequence=1&isAllowed=y adresinden ulaşılmıştır).
- Erdem, A. ve Uzal., G., (2001). Sanayicinin elektrik ve elektronik teknikerinden beklentileri, *I. Meslek Yüksekokulları Sempozyumu*, Marmara Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Bildiri Kitabı, İstanbul. 18-19 Ekim 2001. s:370-376.
- İçli, G. (2007). İşletmelerin meslek yüksekokulu mezunları ile ilgili görüşleri ve beklentileri (Lüleburgaz ilçe sınırlarında faaliyet gösteren işletmeler üzerine bir araştırma). *Marmara Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi*. 23(2), 263-272. (10/02/2023 tarihinde <http://acikerisim.kirklareli.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/20.500.11857/958/11.pdf?sequence=1&isAllowed=y> adresinden ulaşılmıştır).
- Nicoara, C. (2022). *Skills for the Future?: An analysis of LEPs' ability to influence the production of technician skills for 21st Century Advanced Manufacturing* (Doctoral dissertation, King's College London). (10/02/2023 tarihinde . https://kclpure.kcl.ac.uk/portal/files/173370894/2022_Nicoara_Elena_Carmen_1674923_ethesis.pdf adresinden ulaşılmıştır).
- Oğan, E., Oğan, Y. ve Kamacı, A., (2016). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin iş hayatına hazır bulunuşluklarının belirlenmesi. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(4), 118-143. (10/02/2023 tarihinde <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/310055> adresinden ulaşılmıştır).
- Seçim, Ö. Ü. Y. ve Nizamioğlu, H. F. (2018). Aşçı adaylarının gıda güvenliği temel bilgi düzeylerinin tespit edilmesi (Konya örneği) Cooking Candidates Determination of Food Safety Basic Knowledge Levels (Konya Example). *Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 5(26), 2605-2616. (13/02/2023 tarihinde https://www.researchgate.net/profile/Yilmaz-Secim/publication/328634021_ASCI_ADAYLARININ_GIDA_GUVENLIGI_TEMEL_BILGI_DUZEYLERININ_TESPIT_EDILMESI_KONYA_ORNEGI/links/5bdaa28392851c6b279dcb24/ASCI-ADAYLARININ-GIDA-GUeVENLIGI-TEMEL-BILGI-DUEZEYLERININ-TESPIT-EDILMESI-KONYA-OeRNEGI.pdf adresinden ulaşılmıştır).
- Yıldırım, A. ve Akçadağ, S., (2004). Toplu yemek üreticisi firmaların sorunları ampirik bir çalışma. *Akademik Gıda*, 2 (4) , 32-43 . (10/02/2023 tarihinde <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1191057> adresinden ulaşılmıştır).
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yükseköğretim Kurulu [YÖK] (2022a). *Yükseköğretim Kanunu (2547)*. (02/11/2022 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2547.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
- Yükseköğretim Kurulu [YÖK], (2022b). *YÖK Ön Lisans Atlası*. (02/11/2022 tarihinde <https://yokatlas.yok.gov.tr/onlisans-anasayfa.php> adresinden ulaşılmıştır).

Bölüm 4

MÜZİKSEL İŞİTME OKUMA VE YAZMA BECERİLERİNİN GELİŞMESİNE YÖNELİK KULLANILAN MOBİL UYGULAMALAR¹

Mert GÜRER²
Selçuk BİLGİN³

GİRİŞ

Yüzyıllardır insanoğlunun yaşantısında yer alan müzik ve içinde bulunduğumuz yüzyılda hayatımızı kolaylaştıran neredeyse en önemli unsur olan teknoloji her geçen gün birbirinden ayrılmaz bir bütün haline gelmektedir. Bu bütünü önemli kılan, hayatımızın büyük bir bölümünde ihtiyaç durumuna gelen teknolojinin müziğin her alanında ortaya bir ürün koymak için kanıksanamayacak derecede önemli bir yardımcı araç olmasıdır. Bilimin ve teknolojinin müziğe olan etkisini enstrüman yapımında, ses kayıt tekniklerinde, müzik yayınlarında (radyo, televizyon, sinema vb.), nota basımı ve yayımlanmasında, konser salonlarının akustik yapısında, müzik dinleme araçlarında ve müzik eğitimi yöntemlerinde görmek fazlasıyla mümkündür.

Müzik eğitimi, ülkemizde okul öncesinden başlayıp yükseköğretime dek kuramsal olarak genel müzik eğitimi adı altında verilmektedir. Amatör olarak müzikle ilgilenmek isteyen bireyler çeşitli resmi ve özel müzik kurslarında veya özel dersler ile kendilerini geliştirmeleri özengen müzik eğitimi olarak bilinmektedir. Bir iş olarak müziği seçmiş bireyler ise mesleki müzik eğitimi altında güzel sanatlar liseleri ve yükseköğretim kurumlarının müzikle ilgili bölümlerinde eğitimlerini sürdürmektedirler. Müzik eğitiminin bu üç türünde de ortak bir paydaş vardır. Müzik eğitiminin hangi türüyle ve boyutuyla ilgileniliyor olursa olsun temel düzeyde müzik teorisi, okuma ve yazma bilgisine ihtiyaç duyulmaktadır. İlgili eğitim ne kadar sağlam alınmış olursa bireyin kendi alanındaki başarısı o kadar artacaktır.

¹ Bu çalışma, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde yapılan "Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Becerilerinin Gelişmesine Yönelik Kullanılan Mobil Uygulamaların İncelenmesi" adlı yüksek lisans tezinin bir kısmından üretilmiştir.

² Arş. Gör., Gazi Üniversitesi, mert.gurer@gazi.edu.tr

³ Dr. Öğr. Üyesi, Gazi Üniversitesi, sbilgin@gazi.edu.tr

ÖNERİLER

- MİOY eğitimine yönelik mobil uygulamaların derslerde destekleyici araç olarak kullanılması,
- Teknoloji destekli müzik eğitimi konusunda farkındalık kazanmış eğitimciler tarafından mobil uygulamaların derslerde kullanılması ve öğrencilerin bu tarz uygulamaları kullanması,
- Müzik Eğitimi Anabilim Dalları müfredatlarında teknoloji kullanımına yönelik derslere ağırlık verilmesi,
- Mobil uygulamaların her daim destekleyici olarak örgün eğitim sistemi içerisine dahil edilmesi ve yeni mobil uygulamaların geliştirilmesinin teşvik edilmesi,
- Hali hazırda kullanılmakta olan MİOY eğitimine yönelik mobil uygulamalara Türkçe dil desteğinin de sunulması,
- Kurumsal bağlamda eğitim kurumlarınca ücretli mobil uygulamaların satın alınarak lisanslanması, öğretmen ve öğrencilerin bunlara kolaylıkla ulaşabilmesinin sağlanması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Apple (2022). *App Store*. (10/05/2022 tarihinde <https://apps.apple.com/tr/app/myeartraining-ear-training/id885622580?l=tr>, <https://apps.apple.com/us/app/ucla-music-theory/id1041847283>, <https://apps.apple.com/tr/app/perfect-ear-ear-trainer/id1440768353?l=tr&platform=iphone>, <https://apps.apple.com/us/app/id1009678914?platform=iphone>, <https://apps.apple.com/us/app/earpeggio/id884775105?platform=iphone>, <https://apps.apple.com/tr/app/mutlak-kulak-notalar-akorlar/id1578165399?l=tr&platform=iphone> adreslerinden ulaşılmıştır).
- Arıcı, İ., Güner, E. (2017). Ortaokul öğrencilerinin mobil cihazlardaki eğitsel müzik uygulamalarını kullanımlarına yönelik bir araştırma. *İlköğretim Online*, 16(4), 1897-1907. Doi: 10.17051/ilkonline.2017.364499
- Bagrova, E. V., Kruchinin, S. V., Nazarenko, M. A. (2018, September). *Usage of information technologies in self-education in Russia*. paper presented at the IEEE International Conference "Quality Management, Transport and Information Security, Information Technologies", Russia. (Retrieved from <https://doi.org/10.1109/ITMQIS.2018.8524940> on 09/05/2022).
- Creswell, J.W. (2021). Veri toplama. S. B. Demir & M. Bütün (Ed.), *Nitel araştırma yöntemleri* (T. Özsevgeç, Çev.) içinde (s.147-180). Ankara: Siyasal.
- Ergin, A. (1991). Eğitim teknolojisinin kısa tarihçesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 24(2), 371-385. Doi: 10.1501/Egifak_0000000686
- Gorgoretti, B. (2019). The use of technology in music education in North Cyprus according to student music teachers. *South African Journal of Education*. 39(1), 1-10. Doi: 10.15700/saje.v39n1a1436
- Günay, E., Özdemir, M. A. (2012). *Müzik öğretimi teknolojisi ve materyal geliştirme*. İstanbul: Bağlam.
- Ho, W. (2004). Use of information technology and music learning in the search for quality education. *British Journal of Educational Technology*. 35(1), 57-67. Doi: 10.1111/j.1467-8535.2004.00368.x

- Kapıdere, M., Çetinkaya, H. N. (2017). Eğitim bilişim ağı (EBA) mobil uygulamasının değerlendirilmesi. *International Journal of Active Learning*. 2(2), 1-14. (11/05/2022 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/343832> sayfasından erişilmiştir).
- Karasar, N. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Kasap, Tecimer, B. (2007, Eylül). *Müzik eğitiminde teknolojik yaklaşımlar*. Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi'nde sunulmuş bildiri, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Ankara. (07/05/2022 tarihinde <https://www.ayk.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/KASAP-Belir-Tecimer-MÜZİK-EĞİTİMİNDE-TEKNOLOJİK-YAKLAŞIMLAR.pdf> sayfasından erişilmiştir).
- Levendoglu, N. O. (2004, Nisan). *Teknoloji destekli çağdaş müzik eğitimi. 1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu'nda* sunulmuş bildiri, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta. (11/05/2022 tarihinde <https://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/O-Levendoglu.pdf> sayfasından erişilmiştir).
- Musicate (2022). *Earpeggio* (Retrieved from <https://musicate.app/earpeggio> on 13/05/2022).
- Myeartraining (2022). *Myeartraining* (Retrieved from <https://www.myeartraining.net/about> on 13/05/2022).
- Ovod, A. (2022). *Ear Training* (Retrieved from <http://alexovod.com/adpage.php?id=1578165399&lang=tr> on 08/05/2022).
- Özdemir, S., Yalın, H. İ., Sezgin, F. (2012). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Nobel.
- Özkul, A. E., Girginer, N. (2002). Uzaktan eğitimde teknoloji ve etkinlik. *Sakarya Üniversitesi Fakültesi Dergisi*. 0(3), 107-117. (07/05/2022 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/115832> sayfasından erişilmiştir).
- Özgür, Ü., Aydoğan, S. (2018). *Müziksel işitme okuma eğitimi ve kuram*. Ankara: Arkadaş
- Perfect Ear (2022). *Features* (Retrieved from <https://www.perfectear.app> on 05/05/2022).
- Savage, J. (2007). Reconstructing music education through ICT. *Research in Education*, 78(1), 65-77. Doi: 10.7227/RIE.78.6
- Şen, Ü. S. (2011). *Müzik öğretiminde bilgisayar destekli programlı öğretim yönteminin etkililiği*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Tutgun, A., Özdenir, N. (2011). Bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğitime entegrasyonu: bilgisayar tabanlı öykü tamamlama çalışması örneği. *AJIT-e: Bilişim Teknolojileri Online Dergisi*, 2(3), 1-24. Doi: 10.5824/1309-1581.2011.2.003.x
- Ucla Music Theory App (2022). *Welcome to the ucla music theory app* (Retrieved from <http://musictheory.woofutech.com/index.html> on 08/05/2022).
- Uçan, A. (2018). *Müzik eğitimi temel kavramlar – ilkeler – yaklaşımlar ve Türkiye'deki durum*. Ankara: Arkadaş.
- Uşun, S. (2013). *Bilgisayar destekli öğretimin temelleri*. Ankara: Nobel.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.

Bölüm 5

OKUL YÖNETİCİLERİNİN DİJİTAL LİDERLİK YETERLİLİKLERİ: NİTEL BİR ÇALIŞMA¹

Gündüz GÜNGÖR²

GİRİŞ

Gelişen bilim ve teknolojiyle birlikte bilginin yayılma hızı giderek artmış ve bilgi toplumu çerçevesinde tüm örgütlerin yönetim süreçlerinde köklü değişimler yaşanmıştır. Endüstri devrimi olarak nitelenen ilk üç aşama makineleşme, elektrik ve enformasyon teknolojileri iken Endüstri 4.0 nesnelerin interneti ile birlikte tüm kurumlara teknolojik bir değişim getirmiştir. Bu değişim, bilgi transferinde ve iletişim ağlarındaki hızlanma ile makineler ve insanlar arasındaki işbirliğini arttırmıştır. Dijitalleşme üretim iletişim ve insan kaynakları yönetiminin dönüşümüne liderlik ederek örgüt yönetiminde farklılaşmalar sağlamıştır (Oberer & Erkollar, 2018). Dijitalleşen yönetim süreçlerinin organizasyon ihtiyacı da dijital liderlik becerilerini ortaya çıkarmıştır (Klein, 2020). Kısaca teknolojik ve dijital imkanların yönetim açısından sistematik olarak doğru kullanılması ve yönetilmesi süreci dijital liderlik olarak tanımlanmaktadır (Oberer & Erkollar, 2018; Antonopolou & ark., 2021). Bilgi ve iletişim teknolojilerinde meydana gelen dijitalleşme, örgütlerdeki hareketliliği hızlandırmış, dağıtılmış liderlik özelliklerinin daha belirgin olmasını, örgüt içi hiyerarşinin azalmasını sağlamıştır. Böylece liderlik hızlı değişen koşullara uyumlanabilir hale gelmekte ve liderin bilgiyi doğru zamanda doğru yere ve kişiye ulaştırması önem kazanmıştır (Wilson & ark., 2004).

Dijital liderlikteki önemli rollerden biri örgüt için bir yenileşme (inovasyon) planının varlığı ve bunun liderce teşvik edilmesidir. Dijital liderler dijital dönüşümün sağlanması sürecinde işbirliği yapmalı, inisiyatif almalı, yeni koşullara hızlı yanıt vermeli (Antonopolou & ark., 2021) esnek olmalı ve entelektüel bir merakla sahip olmalıdır (Wilson & ark., 2004; Karaköse, Polat & Papadakis, 2021). Bir yönetici için liderlik ve beceri açısından dijital yetkinlik, teknik bilgi

¹ Bu araştırma 24-26 Haziran 2022 tarihinde Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nde düzenlenen TRB2

Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresinde yazar tarafından sunulan sözlü bildirinin genişletilmiş halidir.

² Dr, Mersin PTT Başmüdürlüğü, gunduz.gungor@gmail.com

Alanyazında da Fatih projesiyle ilgili öğretmen görüşlerine göre bu projenin eğitime katkı sağlamadığı, dağıtılan tabletlerin amacına uygun kullanılmadığı ve tabletlerdeki içeriklerin yetersiz olduğu belirtilmektedir (Altın & Kalelioğlu, 2015).

Okul yönetimi-öğrenci-aile-dış paydaş arasındaki dijital etkileşimi arttırmak için oluşturulacak uygulamaya yönelik öneriler değerlendirildiğinde farklı arayüzlerin basit bir şekilde kullanım kolaylığı sağlanarak oluşturulması önerilmiştir. Veli ile iletişimde önemli sorunlar yaşandığı bu nedenle ilgili uygulamada veli kullanma zorunluluğunun getirilmesi istenmiştir. Diğer yandan öğrencilerin akademik-disipliner ve sosyal yönden takibini kolaylaştıracak bir nevi uygulamada her öğrenci için bir portfolyo oluşacak şekilde nitelikli veri girişinin olması beklenmektedir. Burada veri ve bilgi güvenliğinin oldukça önemli olduğu belirtilmiştir. Geliştirilebilecek bu uygulamaya dair öneriler dikkate alınarak Milli Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen E-Okul sistemi üzerinde de gerekli (önerilen) güncellemeler yapılarak eğitim öğretimin niteliğinin artması, eğitimde dijital imkanların daha fazla kullanılması sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Ahlquist, J. (2017). Digital student leadership development. *New Directions for Student Leadership*, 2017(153), 47-62.
- Akgündüz, D., Aydeniz, M., Çakmakçı, G., Çavaş, B., Çorlu, M. S., Öner, T., & Özdemir, S. (2015). *STEM eğitimi Türkiye raporu*. İstanbul: Scala Basım.
- Aldawood, H., Alhejaili, A., Alabadi, M., Alharbi, O., & Skinner, G. (2019). Integrating digital leadership in an educational supervision context: A critical appraisal. *International Conference in Engineering Applications* (pp. 1-7).
- Altın, H. M., & Kalelioğlu, F. (2015). Fatih projesi ile ilgili öğrenci ve öğretmen görüşleri. *Başkent University Journal of Education*, 2(1), 89-105.
- Antonenko, P. D., Lee, B. R., & Kleinheksel, A. J. (2014). Trends in the crowdfunding of educational technology startups. *TechTrends*, 58(6), 36-41.
- Antonopoulou, H., Halkiopoulos, C., Barlou, O., & Beligiannis, G. N. (2020). Leadership types and digital leadership in higher education: Behavioural data analysis from University of Patras in Greece. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*, 19(4), 110-129.
- Antonopoulou, H., Halkiopoulos, C., Barlou, O., & Beligiannis, G. N. (2021). Associations between traditional and digital leadership in academic environment: During the COVID-19 pandemic. *Emerging Science Journal*, 5(4), 405-428. DOI: <http://dx.doi.org/10.28991/esj-2021-01286>
- Bienkowski, M., Gerard, S. N., Rubin, S., Sanford, C., Borrelli-Murray, D., Driscoll, T., ... & Styles, K. (2015). *Ed tech developer's guide: A primer for software developers, startups, and entrepreneurs*. Office of Educational Technology, US Department of Education. USA
- Bogdan, R.C. & Biklen, S. K. (2007). *Qualitative research for education : An introduction to theories and methods*. 5th Edition. Pearson A.B. USA.
- Chanin, R., Sales, A., Pompermaier, L., & Prikladnicki, R. (2018). A systematic mapping study on software startups education. *22nd International Conference on Evaluation and Assessment in Software Engineering* (pp. 163-168).

- Clarke, V., & Braun, V. (2013). *Successful qualitative research: A practical guide for beginners*. Sage Publications.
- Creswell, J. W. (2013). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (4nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Kang, B. (2021). How the COVID-19 pandemic is reshaping the education service. In Lee, J. & Han, S.H. (Eds.) *The Future of Service Post-COVID-19 Pandemic*, (15-36). Singapore: Springer.
- Karakose, T.; Polat, H.; Papadakis, S. (2021). Examining teachers' perspectives on school principals' digital leadership roles and technology capabilities during the COVID-19 pandemic. *Sustainability*, 2021 13 (23), 13448.
- Klein, M. (2020). Leadership characteristics in the era of digital transformation, *Business Management Studies An International*, 8(1), 883-902.
- Mihardjo, L., Sasmoko, S., Alamsjah, F., & Elidjen, E. (2019). Digital leadership role in developing business model innovation and customer experience orientation in industry 4.0. *Management Science Letters*, 9(11), 1749-1762.
- Oberer, B. and Erkollar, A. (2018). Leadership 4.0: Digital leaders in the age of industry 4.0. *International Journal of Organizational Leadership*, 7(4), pp. 404-412.
- Öz, Ö. (2020). Dijital liderlik: Dijital dünyada okul lideri olmak. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 3(1), 45-57.
- Özmen, Ö.N.T., Eriş, E.D. & Özer, P.S. (2020). Dijital liderlik çalışmalarına bir bakış. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 25(1), 57-69.
- Parlak, B. (2019). Bir kamu hizmeti ve politikası alanı olarak eğitimde teknolojik gelişimin izlerini sürmek ve dijital eğitim. *Tesam Akademi Dergisi*, 6(1), 77-95.
- Philip, J., & Gavrilova A. M. (2022). Student perceptions of leadership skills necessary for digital transformation. *Journal of Education for Business*, 97(2), 86-98.
- Sterrett, W., & Richardson, J. W. (2020). Supporting professional development through digital principal leadership. *Journal of Organizational & Educational Leadership*, 5(2), 4.
- Wilson, E.J., Goethals, G.R., Sorenson, G., Burns, J.M. (2004). Leadership in the digital age. *Encyclopedia of Leadership*. 858-861.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yusof, M. R., Yaakob, M. F. M., & Ibrahim, M. Y. (2019). Digital leadership among school leaders in Malaysia. *International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering*, 8(9), 1481-1485.
- Zhong, Lin (2017). Indicators of digital leadership in the context of K-12 education, *Journal of Educational Technology Development and Exchange*. 10(1), 27-40.

Bölüm 6

X, Y, Z KUŞAĞININ TOPLUMSAL CİNSİYET ALGILARININ İNCELENMESİ¹

Şeyma TAŞCI²
Onur BATMAZ³

GİRİŞ

Birbirine yakın dönemlerde dünyaya gelen, benzer koşullarda yaşayan ve ortak yükümlülöklere sahip olan bireyler grubu “kuşak” olarak tanımlanmaktadır (Özen, Erkekli ve Yavuz, 2020). Toplumun ihtiyaçlarının dönemin şartlarına göre değişebileceğı dolayısıyla farklı zamanlarda yaşayan bireylerin arasında farklı öncelikler, beklentiler, davranışlar ve algılar ortaya çıkmaktadır. Ortaya çıkan bu durumlar ile algı ve davranış değişiklikleri “kuşak” kavramıyla açıklanmaktadır (Taş ve Kaçar, 2019). Nitekim Sucu (2021) da kuşakların belirlenmesinde, bireylerin doğduğu zamandaki sosyal ve kültürel yapının etkili olduğunu belirtmektedir. Belirli bir dönemde doğan bireylerin benzer yaşam tarzları, değerleri ve davranışları göstermesi onların belirli bir zaman aralığında doğmuş olmalarından kaynaklandığına işaret etmektedir. Dolayısıyla her kuşağın içerisinde karakteristik özellikler ile değer yargıları barındırmasından dolayı bireyler, doğdukları kuşak dönemlerinin davranışlarına benzer özelliklerde bulunurken diğer kuşak dönemlerinin davranışlarından da farklı özellikler göstermektedirler (Chen, 2010). Sosyal etkileşimin bir sonucu şeklinde ortaya çıkan kuşak grupları, belirli olaylara ve olgulara yönelik oluşan ortak bir fikir, bilinç, deneyim ve dünya görüşü geliştirmektedirler (Gürbüz, 2015).

Bilgi ve teknolojiyle barışık olan X kuşağı, 1965-1979 yılları arasında doğan insanlardan oluşmaktadır. Bu dönemin bireylerinin bağımsız ve girişimci bir ruha sahip olmaları dikkat çekmektedir (Jianrui, 2011). Eğitimin önemli olduğu bu kuşakta bireyler teknolojiyle sonradan tanışmıştır (Toruntay, 2011). Stresli işlerden uzak durmak isteyen bu kuşağın bireyleri, gelişen ve değişen teknolojiye

¹ Bu çalışma, 2022/1 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı tarafından desteklenmiştir.

² Öğrenci, Yozgat Bozok Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri MYO, Çocuk Gelişimi, seyma42tasci@icloud.com

³ Dr. Öğr. Üyesi, Yozgat Bozok Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri MYO, onur.batmaz@yobu.edu.tr

Aksoy, 2016; Deran, 2017; Treleaven, 2015; Valentova, 2013) da genç kuşakların sonraki yaş kuşaklarına göre cinsiyet rolleri bakımından daha eşitlikçi rol ve tutumlara sahip oldukları görülmüştür.

X, Y, Z kuşağının toplumsal cinsiyet algılarının eğitim durumu değişkenine X ve Y kuşaklarında lisans ve sonrası mezuniyete sahip olanlar lehine anlamlı farklılığın olduğu görülmüştür. Z kuşağı bireylerinin toplumsal cinsiyet algısında eğitim durumu değişkeninin anlamlı bir farklılığa neden olmadığı, X ve Y kuşakları lisans ve sonrası mezuniyete sahip bireylerinin toplumsal cinsiyet algı puanlarının da lisans öncesi mezuniyete sahip olanlara göre daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Öğrenim düzeyinin artmasıyla birlikte geleneksel yapının kadına belirlediği roller ortadan kalkmamakta, ancak sınırlı da olsa belli bir değişikliğe sebep olmaktadır (Başak, Kingır ve Yaşar, 2013; Paçacıoğlu, 2018).

X, Y, Z kuşağının toplumsal cinsiyet algılarının medeni durum değişkenine göre Y kuşağı toplumsal cinsiyet algı puanlarında bekâr bireyler lehine anlamlı farklılığın olduğu görülmüştür. X ve Z kuşakları bireylerinin toplumsal cinsiyet algısında medeni durum değişkeninin anlamlı bir farklılığa sebep olmadığı ve Y kuşağı bekâr bireylerinin toplumsal cinsiyet algı puanlarının da evli olanlara göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Çalışma kapsamında, X, Y, Z kuşağının toplumsal cinsiyet algıları 349 bireyle incelenmiş olup daha fazla örnekleme bu çalışma yürütülebilir. Çalışma nicel bir çalışma olup kuşakların toplumsal cinsiyet algılarının görüşleri de dâhil edilen karma bir çalışma yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akın, A., ve Demirel, S. (2003). Toplumsal cinsiyet kavramı ve sağlığa etkisi. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 25(4), 73- 82.
- Aksoy, N. (2006). *Toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme ve kadının statüsü genel müdürlüğünün rolü*. Kadın statüsü uzmanlığı tezi, T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Altınova, H. H., ve Duyan, V. (2013). Toplumsal cinsiyet algısı ölçeğinin geçerlik güvenirlik çalışması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 24(2), 9-22.
- Aydın, G. Ç., ve Başol, O. (2014). X ve Y kuşağı: Çalışmanın Anlamında bir değişme var mı? *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 1-15.
- Basow, S. A. (1992). *Gender stereotypes and roles*. Pacific Grove, CA: Brooks/Cole Publishing.
- Başak, S., Kingır, S., ve Yaşar, Ş. (2013). *Kadının Görülmeyen Emeği: İkinci Vardiya*. ANKA Kadın Araştırma Merkezi: Anka Kadın Raporları, No: 13-01.
- Bayar, B. (2019). *Y kuşağı ve Türkiye'de Y kuşağı'na ilişkin çalışmalar* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Baysal-Berkup, S. (2014). Working with generations X and Y in generation Z period: Management of different generations in business life. *Mediterranean journal of social Sciences*, 5(19), 218-229.
- Bhasin, K. (2000). *Understanding gender*. New Delhi: Kali for Women.

- Chen, H. (2010). Advertising And Generational Identity: A Theretical Model. *American Academy of Advertising Conference Proceedings*, 132-140
- Christensen, L. B., Johnson, R. B. & Turner L. A. (2015). *Araştırma yöntemleri: Desen ve analiz*, (Çev. Ahmet AYPAY). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Cogin, J. (2012). Are generational differences in work values fact or fiction? Multi-country evidence and implications. *The International Journal of Human Resource Management*, 23(11), 2268-2294.
- Çakır, H., ve Aksoy, E. (2016). Yozgat kırsalında yaşayan üç kuşak kadının aile içi cinsiyet rollerindeki değişim. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11(2), 259-280.
- Çelik, Ö (2008). *Ataerkil sistem bağlamında toplumsal cinsiyet ve cinsiyet rollerinin benimsenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler, Ankara.
- Çetin, C., ve Karalar, S. (2016). X, Y ve Z kuşağı öğrencilerin çok yönlü ve sınırsız kariyer algıları üzerine bir araştırma. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 157 – 19.
- Deran, E. (2017). *Çocuk refahı alanında çalışan meslek elemanlarının toplumsal cinsiyet konusundaki tutum ve görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Dökmen, Z. Y. (2012). *Toplumsal cinsiyet: Sosyal psikolojik açıklamalar*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Ekiz, D. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayınları.
- Gürbüz, S. (2015). Kuşak farklılıkları: Mit mi, gerçek mi. *İş ve İnsan Dergisi*, 2(1), 39-57.
- Jianrui, J. (2011). The Y factor: Managing the new generation of soldiers. *Journal Of The Singapore Armed Forces*, 39(4), 53-59.
- Karasar, N. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Myers, K. K., & Sadaghiani, K. (2010). Millennials in the workplace: a communication perspective on millennials' organizational relationships and performance. *Journal of business and psychology*, 25(2), 225-238.
- Oakley A. (1985). *Sex, gender and society*. Aldershot, Hants: Gower/Maurice Temple Smith.
- Özen, S. R., Erkekli, S., ve Yavuz, E., (2020). X, Y ve Z kuşaklarının kariyer algılarına yönelik metafor algıları üzerine bir çalışma. *Business & Management Studies: An International Journal*, 8(5), 4333-4363.
- Paçacıoğlu, B. (2018). *Üç farklı kuşaktaki evli kadın ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile aile işlevleri arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Powell, G.N., & Greenhaus, J.H. (2010). Sex, gender, and decisions at the family - work interface. *Journal of management*, 36(4), 1011-1039.
- Seçgin, F., ve Kurnaz, Ş. (2015). Sosyal bilgiler dersinde toplumsal cinsiyet etkinliklerinin öğrencilerin algı ve tutumlarına etkisi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2015(5), 24-38.
- Staggenborg, S. (1998). *Gender, family and social movements*. California: Pine Forge Press.
- Sucu, M. (2021). İşletmelerin Z kuşağı bireylerini istihdam ederken dikkate almaları gereken konular: Bir literatür araştırması. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(3), 848-867.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. Boston: Allynand Bacon.
- Taş, H. Y., ve Kaçar, S. (2019). X, Y ve Z kuşağı çalışanlarının yönetim tarzları ve bir işletme örneği. *OPUS International Journal of Society Researches*, 11(18), 643-675.
- Toruntay H. (2011). *Takım rolleri çalışması: X ve Y kuşağı üzerinde karşılaştırmalı bir araştırma* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi.). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Treleven, C. (2015). *Gender, generation, and jobs: Differences in gender role ideologies by age and occupation* (Master of Thesis). Department of Sociology The University of Western Ontario London, Ontario, Canada.
- Valentova, M. (2013). Age and sex differences in gender role attitudes in luxembourg between 1999 and 2008. *Work Employment & Society*, 27(4), 639-657.

Güncel Eğitim Bilimleri Araştırmaları VII

- Vatandaş, C. (2007). Toplumsal cinsiyet ve cinsiyet rollerinin algılanışı. *Sosyoloji Konferansları Dergisi*, 35, 29-5.
- Yaşa, E., ve Bozyiğit, S. (2012). Y kuşağı tüketicilerinin cep telefonu ve GSM operatörleri tercihi: Mersin ilindeki üniversite öğrencilerinin tercihlerini belirlemeye yönelik pilot bir araştırma. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 29-46.
- Yelkikalan, N., ve Altın, E. (2010). Farklı kuşakların yönetimi. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 8(2), 13-17.
- Yüksekbilgili, Z. (2013). Türk tipi y kuşağı. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(45), 342- 353.

Bölüm 7

FEN BİLİMLERİ ÖĞRETMENLERİNİN STEM EĞİTİMİNE YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ

Gamze KIRILMAZKAYA¹

GİRİŞ

Çağın ve teknolojinin ilerlemesindeki hızlı değişimlerin taleplerine cevap verebilmek için Fen, Teknoloji, Mühendislik ve Matematik alanlarında sorgulayıcı, üretici ve yaratıcı bireylere olan ihtiyaç her geçen gün artmaktadır. Bahsi geçen bu ihtiyaçların STEM eğitimi ile karşılanacağı düşünülmektedir.

Günümüzde karşılaşılan problemler birden fazla disiplini içermesi, bu problemler karşısında disiplinler arası yaklaşımlara yöneltmektedir. Bu doğrultuda bünyesinde birden fazla disiplini barındıran ve bugün dünyanın birçok ülkesinde tercih edilen, öğretme ve öğrenme alanları içinde yeni bir program olan STEM eğitim programı eğitim sistemlerinde köklü değişikliklere neden olmuştur. Bütünleşik STEM eğitiminin ana sınıfından 12. sınıfa kadar her öğrenim kademesinde uygulanması gerektiğini belirtilmiştir (NGSS, 2012). Çağdaş STEM, 1990’larda Ulusal Bilim Vakfı’nda (NSF) bilim, teknoloji, mühendislik ve matematiğin kısaltması olarak ortaya çıkmıştır (Bybee, 2013).

Eğitim ortamları, öğrencilere 21. yy becerilerini kazandırma ve geliştirme olanağı sunmalıdır. 21. yüzyıl için gerekli beceriler: 1.Eleştirel düşünme ve problem çözme; 2. Ağlar arasında işbirliği ve etkileme yoluyla liderlik; 3. Çeviklik ve uyarlanabilirlik; 4. İnisiyatif ve girişimcilik; 5. Etkili sözlü ve yazılı iletişim; 6. Bilgiye erişme ve bilgiyi analiz etme; ve 7. Merak ve hayal gücü (Wagner, 2008).

STEM eğitimi, 21. yüzyıl becerilerinin geliştirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik disiplinlerinin bütünleşmesini sağlayan STEM eğitimi yenilikçi bir yaklaşım olup, bilim ve teknoloji okuryazarı bireylerin yetiştirilmesini sağlamaktadır. STEM eğitimi, disiplinleri bir araya getiren, etkili ve kaliteli öğrenmeyi, günlük hayata ilişkin deneyimleri sağlayan, askeri, ekonomik, üst düzey düşünmeyi içeren bir yaklaşımdır (Yıldırım ve Altun, 2015). Akyıldız’a (2014) göre STEM eğitimi,

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Harran Üniversitesi, gamzekirilmazkaya@gmail.com

KAYNAKÇA

- Akbaba, C. (2017). Okullarda maker ve steam eğitim hareketlerinin incelenmesi. Master project, Trakya University.
- Alıcı, M. (2018). *Probleme dayalı öğrenme ortamında STEM eğitiminin tutum, kariyer algı ve meslek ilgisine etkisi ve öğrenci görüşleri* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale.
- Altan-Bozkurt, E. & Hacıoğlu, Y. (2019). Fen bilimleri öğretmenlerinin derslerinde STEM odaklı etkinlikler gerçekleştirmek üzere geliştirdikleri problem durumlarının incelenmesi. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED)*, 12 (2), 487-507. <https://doi.org/10.17522/balikesirnef.506462>
- Altan Bozkurt E., Yamak, H. & Buluş Kırıkkaya, E. (2016). FeTeMM eğitim yaklaşımının öğretmen eğitiminde uygulanmasına yönelik bir öneri: Tasarım temelli fen eğitimi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6, 212-232.
- Aslam, F., Adefila, A., & Bagiya, Y. (2018). STEM outreach activities: An approach to teachers' professional development. *Journal of Education for Teaching*, 44 (1), 58-70.
- Belek, F. (2018). *FeTeMM etkinliklerinin, fen bilgisi öğretmen adaylarının öz-yeterlik inançlarına, FeTeMM eğitim yaklaşımına ve fen öğretimine yönelik düşüncelerine etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Büyükoztürk, Ş. (2017). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi
- Broderick, N. (2018). *The future 'vision' for science education: A critical analysis of the STEM education policy in an Irish context broderick* (Abstract). Paper presented at the The 8th Science and Mathematics Education Conference (SMEC). Dublin, İrlanda.
- Bybee, R. W. (2010). Advancing STEM education: A 2020 vision. *Technology and Engineering Teacher*, 70(1), 30-35.
- Bybee, R. W. (2013). *The case for STEM education: Challenges and opportunities*. Virginia: NSTA Press, 11
- Celikkıran, T. A. & Gunbatar, S. A. (2017). Kimya öğretmen adaylarının FeTeMM uygulamaları hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14 (1), 1624-1656. <http://dx.doi.org/10.23891/efdyu.2017.58>
- Çevik, M., Danişay, A. & Yağcı, A. (2017). Ortaokul öğretmenlerinin FeTeMM (fen-teknoloji mühendislik-matematik) farkındalıklarının farklı değişkenlere göre değerlendirilmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 7(3), 584-599.
- Erdoğan, İ. ve Çiftçi, A. (2017). Investigating the views of pre-service science teachers on STEM education practices. *International Journal of Environmental & Science Education*, 12 (5), 1055-1065.
- Eroğlu, S. & Bektaş, O. (2016). STEM eğitimi almış fen bilimleri öğretmenlerinin STEM temelli ders etkinlikleri hakkındaki görüşleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 4(3), 43- 67.
- Hiğde, E. , Aktamış, H. , Arabacıoğlu, T. , Şen, H. C. , Özen Ünal, D. & Yazıcı, E. (2020). Öğretmen ve öğretmen adaylarının stem alanlarına yönelik tutumlarının ve Stem eğitimi yönelimlerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 34-56 DOI: 10.29065/usakead.684766
- Gülhan, F. & Şahin, F. (2016). The effects of science-technology-engineering-math (STEM) integration on 5th grade students' perceptions and attitudes towards these areas. *International Journal of Human Sciences*, 13(1), 602-620.
- Karasar, n. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık
- Kennedy, T. J., & Odell, M. R. L. (2014). Engaging students in STEM education. *Science Education International*, 25(3), 246-258.
- MEB, (2016). STEM eğitim raporu. http://yegitek.meb.gov.tr/STEM_Egitimi_Raporu.pdf adresinden 4 Mart 2022 tarihinde edinilmiştir.

- MEB, (2018). STEM Öğretmen El Kitabı. <http://scientix.meb.gov.tr/icerik/35adresinden> 12 Mart 2022 tarihinde edinilmiştir.
- National Research Council [NRC], (2012). *A Framework for k-12 science education: Practices, cross cutting concepts, and core ideas*. Washington DC: TheNational Academic Press.
- Sahin, A., Ayar, M. C. & Adiguzel, T. (2014). STEM related after-school program activities and associated outcomes on student learning. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 14(1), 309-322.
- Siew, N. M., Amir, N., & Chong, C. L. (2015). The perceptions of pre-service and in-service teachers regarding a project-based STEM approach to teaching science. *SpringerPlus*, 4 (8), 1-20.
- Tezsezen, S. (2017). *An investigation of preservice teachers' STEM awareness through definitions and relationships of STEM areas*. Unpublished master thesis, Boğazici University, İstanbul.
- Wagner, T. (2008). Rigor redefined. *Educational Leadership*, 66(2), 20–24.
- Wahono, B., Rosalina, A. M., Utomo, A. P., Narulita, E. (2018). Developing STEM based student's book for grade XII Biotechnology topics. *Journal of Education and Learning*, 12 (3), 450-456.
- Watermayer, R., & Montgomery, C. (2018). Public dialogue with science and development for teachers of STEM: Linking public dialogue with pedagogic praxis. *Journal of Education for Teaching*, 44 (1), 90-106.
- Yamak, H., Bulut, N., & DüNDAR, S. (2014). The impact of stem activities on 5th grade students' scientific process skills and their attitudes towards science. *Gazi University Journal of Gazi Educational Faculty*, 34(2), 249-265.
- Yaman, F. (2020). *Öğretmenlerin STEM eğitimine yönelik farkındalık, tutum ve sınıf içi uygulama özyeterlik algılarının incelenmesi* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.
- Zollman, A. (2012). Learning for STEM literacy: STEM literacy for learning. *School Science and Mathematics*, 112(1), 12-19.

Bölüm 8

İNGİLİZCE ÖĞRETMENLERİNİN PANDEMİ SÜRECİNDE UZAKTAN EĞİTİME İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ: ZORLUKLAR, BAŞ ETME YOLLARI VE MESLEKİ GELİŞİMLERİ

Esmira MEHDİYEY¹
Canan KOÇ²

Çin'in Wuhan kentinde 2019 yılının Aralık ayında ilk kez ortaya çıkan ve tüm dünyayı etkisi altına alan Koronavirüs (COVID-19) Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından pandemi olarak ilan edilmiştir. Yaşamın her alanını etkileyen salgının önlenmesi için pek çok alanda çeşitli kısıtlamalara gidilmiştir. Dünya genelinde 1,5 milyardan fazla öğrenci salgın nedeniyle okul ve üniversitelerin kapanmasından etkilenmiştir (UNESCO, 2020). 2019-2020 eğitim öğretim yılının ikinci yarısında 194 ülkede okullar ülke genelinde kapatılmış, Türkiye'de de Mart ayının ikinci haftasında okullarda eğitime ara verilmiş ve acil olarak uzaktan öğrenme araçları ve imkanları kullanılarak öğrenmenin sürekliliği sağlanmaya çalışılmıştır (TEDMEM, 2020). 23 Mart tarihi itibarıyla K12 okullarındaki 16 milyon öğrenci ve 800 bin öğretmen Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından düzenlenen ve uygulanan çevrimiçi eğitime geçmiştir. Aynı tarihte öğretme ve öğrenmeye alternatif bir seçenek olarak dijital bir eğitim portalı olan Eğitim ve Bilişim Ağı (EBA) ve Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT) tarafından üç TV kanalı aracılığıyla sağlanan İnternet ve TV tabanlı uzaktan eğitim başlatılmıştır (MEB, 2020). Öğrenciler ve öğretmenler için yeni bir eğitim uygulaması olan uzaktan eğitim, öğrencilerin eğitime devam etmelerini sağlamış olmakla birlikte çeşitli zorlukları da beraberinde getirmiştir.

Uzaktan eğitim, öğrenme gruplarının birbirinden ayrıldığı ve etkileşimli iletişim sistemlerinin öğrencileri, eğitim kaynaklarını ve eğitimcileri birbirine bağlamak için kullanıldığı kurumsal bir örgün eğitim şeklidir (Simonson, 2003). Uzaktan eğitimde öğrenciler mesafe olarak uzakta olabildikleri zamansal olarak da uzakta olup, kendi programlarına uygun olarak istedikleri zaman diliminde

¹ Dr. Öğrt.Üyesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, emehdiyev@cumhuriyet.edu.tr

² Prof. Dr., Yozgat Bozok Üniversitesi, canan.koc@yobu.edu.tr

Öğrencilerin teknolojik yeterliliklerinin ve öz düzenleme becerilerinin geliştirilmesi için ilkökul programlarından itibaren gerekli düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

Teknolojiye ve diğer kaynaklara erişim bakımından bölgesel farklılıklar ve fırsat eşitsizlikleri giderilmeli, eğitimde kapsayıcılık ilkesi her koşulda dikkate alınmalıdır.

KAYNAKÇA

- Acar-Çiftçi, Y. (2022). Yüksek öğretimde acil eşzamanlı çevrimiçi öğretime ilişkin öğrenci deneyimleri. *Journal of Qualitative Research in Education*, 30, 70-106. doi: 10.14689/enad.30.4
- Arık, S., Karakaya, F., Çimen, O. ve Yılmaz, M. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitim hakkında ortaöğretim öğrencilerinin görüşlerinin belirlenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41(2), 631-659.
- Arslan, K., Görgülü Arı, A., Hayır Kanat, M. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde verilen uzaktan eğitim hakkında veli görüşleri. *Ulakbilge*, 57, 192-206. doi: 10.7816/ulakbilge-09-57-03
- Aygün, B., Ulak, H. ve Özncar, B. (2023). Salgın döneminde yükseköğretimde acil uzaktan öğretime geçiş sürecinin değerlendirilmesi: KKTC örneği. *Journal of Qualitative Research in Education*, 33, 216-248. doi: 10.14689/enad.33.863
- Baş, T., Akturan, U. (2017). Sosyal bilimlerde bilgisayar destekli nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Cengiz, E. ve Daşdemir, İ. (2022). Okul yöneticilerinin uzaktan eğitime ve bu süreçte yaptıkları çalışmalara ilişkin düşünceleri. *Journal of Qualitative Research in Education*, 31, 204-222. doi: 10.14689/enad.31.1609
- Cheung, A. (2021). Language teaching during a pandemic: A case study of Zoom use by a secondary ESL teacher in Hong Kong. *RELC Journal. Epub*, 1-16. DOI: 10. 1177/0033688220981784.
- Civelek, M., Toplu, I., and Uzun, L. (2021). Turkish EFL teachers' attitudes towards online instruction throughout the Covid-19 outbreak. *English Language Teaching Educational Journal*, 4(2), 87-98
- Czerniewicz, L., Agherdien, N., Badenhurst, J., Belluigi, D., Chambers, T., Chili, M., de Villiers, M., Felix, A., Gachago, D., Gokhale, G., Ivala, E., Kramm, N., Madiba, M., Mistri, G., Mqquashu, E., Pallitt, N., Prinsloo, P., Solomon, K., Strydom, S., . . . Wissing, G. (2020). A wake-up call: Equity, inequality and Covid-19 emergency remote teaching and learning. *Postdigital Science and Education*, 2(3), 946-967. <https://doi.org/10.1007/s42438-020-00187-4>
- Çavdar, M., Yılmaz, A., Aydın, A. ve Aksoy, A. (2022). "Covid-19 salgınının eğitime yansımaları konusunda öğretmen görüşleri", *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 8(58):1618-1636
- Çetinkaya Aydın, G. (2020). COVID-19 salgını sürecinde öğretmenler. (TEDMEM). <https://tedmem.org/covid19/covid-19-salgini-surecinde-ogretmenler>.
- Demir, S., Kale M. (2020). Öğretmen görüşlerine göre, Covid-19 küresel salgını döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitim sürecinin değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 15(8), 3445-3470. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44492>
- Doğan, Y. (2020). Üniversite öğrencilerinin uzaktan çevrimiçi yabancı dil öğrenmeye yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18, 1, 483-504
- ERG. (2020). Öğrenciler ve eğitime erişim. Eğitim İzleme Raporu 2020. Sabancı Üniversitesi
- Erol, M. ve Erol, E. (2020). Koronavirüs pandemisi sürecinde ebeveynlerin gözünden ilkökul öğrencileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 49, 529-551.
- Ferri, F., Grifoni, P,ve Guzzo, T. (2020). Online learning and emergency remote teaching: Opportunities and challenges in emergency situations. *Societies*, 10(4), 86.

- Genç, S.Z., Engin, G. ve Yardım, T. (2020). Pandemi (Covid-19) sürecindeki uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin lisansüstü öğrenci görüşleri, *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41, 134-158.
- Glesne, C. (2012). Nitel araştırmaya giriş. (A. Ersoy ve P. Yalçınoglu, Çev.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- İşman, A. (2015). Öğretim teknolojileri ve material tasarımı. Ankara: Pegem Akademi
- Kabapınar, Y., Kanyılmaz, B. M., Ören Koçhan, N., Atik, U. (2021). Öğretmen ve velilerin gözünden öğrencilerin uzaktan eğitime katılımlarının öyküleri: “Uzaktan eğitim mi, uzakta kalan eğitim mi?”. *Temel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1): 79-98 (e-ISSN 2791-6391); DOI: 10.29228/mutead.6
- Kavuk, E., Demirtaş, H.(2021). COVID-19 pandemisi sürecinde öğretmenlerin uzaktan öğretimde yaşadığı zorluklar. *E-Uluslararası Pedagogi Dergisi (e-upad)*, 1(1), 55-73. Doi: <https://trdoi.org/10.27579808/e-ijpa.20>
- Koçoğlu, E., Ulu Kalın, Ö., Tekdal, D., Yiğen, V. (2020). “Covid-19 pandemisi sürecinde Türkiye’deki eğitime bakış” *International Social Sciences Studies Journal*, (e-ISSN:2587-1587) Vol:6, Issue: 65; pp:2956-2966
- Koşar, D. ve Bakır, N. (2022). COVID-19 pandemi sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitim deneyimleri. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 12(4), 2231-2245.
- Kurnaz, A., Kaynar, H., Şentürk Barışık, C., Doğrukök, B. (2020). Öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Milli Eğitim*, 49/1, 293-322.
- Maxwell, J. A. (2018). Nitel araştırma tasarımı -Etkileşimli bir yaklaşım (M. Çevikbaş, Çev. Ed.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2020). Korona virüse karşı eğitim alanında alınan tedbirler. <https://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-koronaviruse-karsi-egitim-alaninda-alinan-tedbirleri-acikladi/haber/20497/tr>
- Merriam, S. B. (2013). Nitel araştırma, desen ve uygulama için bir rehber. (S. Turan, Çev. ed.). Ankara: Nobel yayıncılık.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (2015). Nitel veri analizi (Çev. Ed Sadegül Akbaba Altun ve Ali Ersoy). Ankara: Pegem Akademi
- Moorhouse, B. L. (2021): Beginning teaching during COVID-19: newly qualified Hong Kong teachers’ preparedness for online teaching, *Educational Studies*, DOI: 10.1080/03055698.2021.1964939
- Moorhouse, B. L., Kohnke, L. (2021). Responses of the English Language-Teaching Community to the COVID-19 pandemic. *RELC Journal*, 52(3) 359–378. DOI: 10.1177/00336882211053052
- Mutluer, Ö. ve Bavlı, B. (2022). Dezavantajlı ilkökulda görev yapan sınıf öğretmenlerinin perspektifinden acil durum uzaktan öğretim uygulamaları. *Journal of Qualitative Research in Education*, 30, 47-69. doi: 10.14689/enad.30.3
- Özdoğan, A. Ç., Berkant, H. G. (2020). Covid-19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim*, 49, 1, 13-43.
- Salman, U. A. (2020). Türkiye’de koronavirüsün eğitime etkileri – III |Uzaktan eğitimin ilk iki haftası nasıl geçti? ERG. <https://www.egitimreformugirisimi.org/turkiyede-koronavirusun-egitime-etkileri/> Erişim tarihi: 01.11.2020.
- Salman, U. A. (2021). Arka plan: Uzaktan öğrencilik ERG. <https://www.egitimreformugirisimi.org/arka-plan-uzaktan-ogrencilik/> Erişim tarihi: 23.03.2023.
- Sanjaya Mishra, Sidhartha Sahoo & Shriram Pandey (2021) Research trends in online distance learning during the COVID-19 pandemic, *Distance Education*, 42:4, 494-519,
- Sart, G. (2017). Fenomenoloji ve yorumlayıcı fenomenolojik analiz. F. N. Seggie & Y. Bayyurt (Ed.), Nitel araştırma yöntem, teknik, analiz ve yaklaşımları. Ankara: Anı.
- Sekreter, M. S., İpekçi Çetin E., Kaya Samut P., (2021). Covid 19 pandemisi ile başlayan acil uzaktan eğitim sürecinin öğretim elemanları perspektifinden değerlendirilmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 11(3), 444-455. <https://doi.org/10.5961/jhes.2021.464>

- Shaikh,G., Özdaş F (2022). Uzaktan Eğitim Sürecinde İngilizce Öğretmenlerinin Görüşlerinin Değerlendirilmesi: Nitel Bir Analiz. AJER - Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi, 7(1), 59-91
- Shisley, S. (2020). Emergency remote learning compared to online learning. Learning Solutions. <https://learningsolutionsmag.com/articles/emergency-remote-learning-compared-to-online-learning> Erişim tarihi: 23.03.2023.
- Simonson, M. (2003). Distance education: Sizing the opportunity. Quarterly Review of Distance Education, 4(4), VII.
- Supriadi,Y., Nisa,A,A., Wulandari,S. (2020). English Teachers' Beliefs on Technology Enhanced Language Learning: A Rush Paradigmatic Shift during Covid-19 Pandemic. Pancaran Pendidikan FKIP Universitas Jember 9, 2, 47-58.
- Şahin, H. ve Aykaç, N. (2022). Covid-19 (pandemi) sürecinde yabancı dil öğretmenlerinin uzaktan eğitimde yaşanan sorunlara yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. Trakya Eğitim Dergisi, 12(2), 1087-1105
- TEDMEM. (2020). COVID-19 sürecinde eğitim: Uzaktan öğrenme, sorunlar ve çözüm önerileri. TEDMEM Analiz Dizisi 7, Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Telli Yamamoto, G., Altun, D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. Üniversite Araştırmaları Dergisi, Nisan 2020, Cilt 3, Sayı 1, Sayfa: 25-34
- Tümen Akyıldız, S. (2020). Pandemi döneminde yapılan uzaktan eğitim çalışmalarıyla ilgili İngilizce öğretmenlerinin görüşleri (bir odak grup tartışması). *Rumeli DE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (21), 679-696. DOI: 10.29000/rumelide.835811.
- Turan, Z. (2019). E-öğrenme, kuram, uygulama ve araçlar. S. Şendağ (Ed.). *Öğretim teknolojileri: Etkili ve eğlenceli öğrenme deneyimi tasarımı rehberi*. Ankara: Nobel Yayıncılık
- Türegün-Çoban, B. & Kuyumcu-Vardar, A. (2021). Evaluation of distance English language teaching education during COVID-19 pandemic from the perspectives of ELT student teachers and their instructors. *Journal of Pedagogical Research*, 5(3), 198-220. <https://doi.org/10.33902/JPR.2021371746>
- UNESCO (2020). COVID-19 Education response global education coalition school closures caused by Coronavirus (COVID-19). COVID-19 Education Response <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse/globalcoalition>.
- WHO. (2020). Coronavirus disease (-19) Pandemic. World health Organization. <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>
- Xie, J., Gulinna, A., Rice, M. F., Griswold, D. E. (2021). Instructional designers' shifting thinking about supporting teaching during and post-COVID-19, Distance Education, 42:3, 331-351, DOI: 10.1080/01587919.2021.195630
- Yıldırım, A. ve H. Simsek (2016). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin yayıncılık.
- YOKAK. (2021). Pandemi Döneminde Uzaktan Eğitim. <https://portal.yokak.gov.tr/makale/pandemi-doneminde-uzaktan-egitim/>